

Вплив колективної творчої діяльності на розвиток мовленнєвої компетентності молодших школярів

Сучасна школа потребує ефективного вирішення проблеми організації творчої роботи молодших школярів, адже важливо, щоб навчальний процес став для дітей не тільки оволодінням знаннями, без яких вони не зможуть обійтися у повсякденному житті, але й викликав естетичне задоволення, палке бажання йти шляхом свого розвитку, долаючи складні ділянки у навчанні, обходячи невизначеність та звичне ставлення до нього, знаходячи кожного разу щось нове, привабливе і цікаве у почутому, побаченому й пережитому. Школа потребує нових нетрадиційних ідей, теорій, що відповідали б оптимальному розвитку дитини, сучасним потребам людства. І тому важливу роль відіграє творче виховання, в основу якого потрібно покласти використання різних засобів, підходів до розвитку дитини, орієнтованих на досягнення оригінального результату. Адже В. Сухомлинський зазначав, що без творчого життя особистість не може бути вихованою, без творчості немислимі духовні, інтелектуальні, емоційні, естетичні взаємовідносини. Саме творчість стимулює розвиток мислення, інтересів, дослідницьку діяльність.

Школа — це, образно кажучи, тонкий і чутливий музичний інструмент, який творить мелодію людської гармонії, що впливає на душу кожного вихованця, але творить лише тоді, коли цей інструмент добре настроєний, а настроює його особистість педагога, вихователя.

Колективна творча діяльність є необхідною для виховного процесу. Нетрадиційні методики сприяють відродженню гуманістичних ідеалів і цінностей, творчого духу народу.

Колективна творча діяльність (КТД) - це суспільно-значуща діяльність вихователів і вихованців, спрямована на вирішення життєвоважливих завдань, яка задумується, організовується, вирішується, виконується, оцінюється спільно дітьми і дорослими, в якій відбувається розвиток колективістських демократичних основ життя, управління, активного ставлення до оточуючого середовища, і яка є завжди особистісно орієнтованою і спонукає до розвитку творчих здібностей її учасників.

Важливо усвідомити, що у початковій школі формується не просто творча особистість, а виховується мовна особистість з відповідними ціннісними орієнтирами, розвиненими комунікативними можливостями, мотивацією до самостійного читання.

Мовленнєва комунікація, на нашу думку, - це спілкування людей, яке включає у широкому розумінні не тільки розмову, бесіду, але й будь-яку взаємодію з метою обміну інформацією.

Мовленнєва діяльність – є активний, цілеспрямований, мотивований, предметний процес передачі і сприймання сформульованої засобами мови думки, інформації, спрямований на задоволення комунікативно-пізнавальної потреби людини у процесі спілкування (2, с.57).

Мовленнєва діяльність учнів початкових класів набуває творчого забарвлення за умов розвиненості гнучкого, асоціативного мислення, уміння переборювати стереотипи та знаходити спільне у протилежних речах, уміння оригінально поєднувати слова тощо. Необхідний розвивальний потенціал містять завдання асоціативного характеру, вправи на протиставлення.

Словесна творчість – могутній стимул духовного життя дитини, високоефективний засіб її духовного розвитку, джерело натхнення в оволодінні мовою, мовленнєвою культурою, надійний засіб самовираження, самоутвердження особистості.

Базовою основою словесної творчості є розвиток мовного чуття — тонкого, уважного, вдумливого ставлення до слова, рідної мови. Слово вчить бачити, відчувати, захоплюватись. Завдання вчителя полягає в тому, щоб у душі кожної дитини жило чутливе слово. Мовлення дітей, яке не розвивається на основі конкретного

образного бачення світу, є засушеною квіткою. А коли дитина зрозуміє, відчує красу рідного слова, вона проймається любов'ю до мови. Отже, кожний урок рідної мови має нести в собі позитивний заряд, повинен бути насичений красою, любов'ю, радістю.

Обов'язковою умовою розвитку здібностей та обдарувань дитини, зокрема у творчій діяльності, є її активність під час навчання. На жаль, сьогодні навчання в загальноосвітній школі часто зводиться до механічного запам'ятовування конкретних способів дій, правил, які учень пригадує лише під дією тих умов, які були під час запам'ятовування. За цим механізмом діти отримують певні знання та вміння, які потім використовують для розв'язання типових завдань. Унаслідок такого навчання лише деякі учні за сприятливих умов досягають творчого рівня.

Стійкий інтерес до мовленнєвої діяльності вчитель зможе збудити тоді, коли зуміє залучити кожного до спільних переживань, захопити вихованців предметом розмови, щоб клас став єдиним спільним колективом. Та ще важливіше (і набагато складніше) допомогти дитині усвідомити власну роль у спільному пошуку, зв'язок із товаришами.

Мовленнєво-колективні дії спрямовані на інших учасників колективної творчої діяльності. У процесі якої дитина користується як діалогічним (діалог, полілог), так і монологічним мовленням. Саме в колективній діяльності яскраво виявляється образність і виразність дитячого мовлення, в якому поєднується мовні і немовні засоби виразності. Мовленнєво-колективні дії виступають і засобом творчого самовираження.

Оволодіння діяльністю охоплює такі взаємопов'язані між собою властивості особистості: ініціативність, активність, дружелюбність, взаємодопомогу, свободу вибору і відповідальність. Це пробуджує фантазію, й уявлення, прагнення творити. Впевненість у своїх можливостях дарує дітям цікавіше спілкуватися між собою, з дорослими, з книгою, довкіллям. Дитина усвідомлює себе як частину колективу тоді, коли може здійснити діяльність за своєю ініціативою та ініціативою членів колективу й уявити собі її наслідки. А це молодший школяр може зробити тільки завдяки мовленню, адже це основний засіб спілкування, впевненість у тому, що тебе зрозуміють.

Застосування творчих колективних завдань у навчальному процесі має на меті навчити учнів молодшого шкільного віку розв'язувати нові незвичні завдання шляхом аналогізування й комбінування; активізувати для цього свої інтелектуальні та творчі сили, спрямовувати їх на знаходження спільного рішення нового завдання, а також вивчати й повторювати навчальний матеріал незвичним та ефективним способом. Уміння шукати аналогії в мовленнєвому матеріалі допоможе учням побачити особливості рідної мови.

Таким чином, творчою є кожна особистість, яка прагне до самовираження в цілеспрямованій діяльності, критеріями якої є оригінальність і новизна. Як, бачимо, спілкування спрямоване на задоволення важливої духовної потреби людини, потреби у спілкуванні, прагненні до пізнання себе та інших особистостей, яке реалізується у мовленнєвих оцінках, судженнях і висловлюваннях.

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2001. – 576с.
2. Зимняя И.А., Неманова Р.П. Взаимосвязанноеобучение видам речевойдеятельности // Русский язык за рубежом. – 1986. - №5. – С.56 -62.
3. Мамаева Т.М. Активізація мовленнєвої творчості дітей // Початкове навчання та виховання. – 2007. – Лютий (№6). – С.2 – 4.

Колеснік К. Вплив колективної творчої діяльності на розвиток мовленнєвої компетентності молодших школярів / К. Колеснік // Наукові записки : Збірник матеріалів науково-практичної конференції

викладачів і студентів інституту педагогіки і психології. – Вип.8 : У 2-х частинах. – Ч. 1. – Вінниця : ВДПУ ім.М.Коцюбинського, 2010. – С. 103-105.